

Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

**ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ
Л.Н.ГУМИЛЕВА**

L.N.GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

Журналистика және саясаттану факультеті

Телерадио және қоғаммен байланыс кафедрасы

**«ҚАЗАҚ СПОРТ ЖУРНАЛИСТИКАСЫ: КЕШЕ, БҮГІН,
ЕРТЕҢ»**

халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

2018 жылғы 14 желтоқсан

МАТЕРИАЛЫ

международной научно-практической конференции

**«КАЗАХСКАЯ СПОРТИВНАЯ ЖУРНАЛИСТИКА: ВЧЕРА,
СЕГОДНЯ, ЗАВТРА»**

14 декабря 2018 года

MATERIALS

of International scientific and practical conference

**KAZAKH SPORT JOURNALISM: YESTERDAY, TODAY AND
TOMORROW**

Астана 2019

ӘОЖ 070 (063)

КБЖ 76.01

Қ 17

Жауапты редактор: PhD доцент И.С.Рыстина

Құрастырушылар: Аға оқытушы Д.Дүйсебай, , оқытушы

А.Қалдыбекова, оқытушы Ш.Шәкенова

Қазақ спорт журналистикасы: кеше, бүгін, ертең. Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. 2018 жылғы 14 желтоқсан /құраст.: Д.Дүйсебай, А.Қалдыбекова, Ш.Шәкенова – Астана: Л.Н.Гумилев атын. ЕҰУ, 2019. - 187 б.

Жинаққа «Қазақ спорт журналистикасы: кеше, бүгін, ертең» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары - Қазақ спорт журналистикасының даму кезеңдері, интернеттегі спорт тақырыбы, спорттағы PR, қоғаммен байланыстың өзекті мәселелері туралы мақалалар енгізілді. Ғылыми жинақта жарық көрген материалдар БАҚ қызметкерлері мен ғалым-зерттеушілерге, PR-мамандарына, журналистерге, оқытушылар мен студенттерге, сондай-ақ көпшілік оқырманға арналған.

ӘОЖ 070 (063)

КБЖ 76.01

© Л.Н.Гумилев атын. ЕҰУ, 2019

ISBN978-601-337-114-6

Қазақ спорт журналистикасы: кеше, бүгін, ертең

Мазмұны

ДҮЙСЕБАЙ Дүрәлі ҚАЗАҚ СПОРТ ЖУРНАЛИСТИКАСЫНЫҢ ТҮБІ ӘРІДЕ ЖАТЫР	4
РЫСБЕК Қыдырбек ҚАЗІРГІ ЖУРНАЛИСТЕРДІҢ СӨЗ САПТАУЫ ЖӘНЕ ІЗДЕНІСІ ТУРАЛЫ.....	9
АХМЕТОВ Марат СПОРТ САЛАСЫН НАСИХАТТАУҒА МЕМЛЕКЕТТІК КӨЗҚАРАС.....	12
САСАЕВ Нұрғазы ИНТЕРНЕТТЕГІ СПОРТ ЖУРНАЛИСТИКАСЫНЫҢ ДАМУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	14
ҚАЙРАТҰЛЫ Б. ҰЛТТЫҚ СПОРТ ТҮРЛЕРІНІҢ ТАРИХИ-РУХАНИ МАҢЫЗЫ ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ ҚҰНДЫЛЫҒЫ	16
ТАЙЖАН Бақтияр СПОРТТАҒЫ КӘСІПҚОЙЛЫҚ ЖУРНАЛИСТКЕ ДЕ КЕРЕК	27
ПЯТИБРАТОВ Анатолий В РАНГЕ МЕЖДУНАРОДНОГО СТАТУСА.....	30
ЫСҚАҚ Динара ҚАЗІРГІ ҚАЗАҚ СПОРТ ЖУРНАЛИСТИКАСЫНДАҒЫ PR.....	34
ҚАЛДЫБЕКОВА Айдана Жарқынбекқызы СПОРТИВНАЯ ЖУРНАЛИСТИКА В СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЯХ	39
ЗУРАШЕВ Мереке «SPORT» («ҚАЗАҚ СПОРТЫ») ГАЗЕТІНДЕГІ ЖАНРЛЫҚ БОЛМЫС	44
СҰЛТАНБЕК Назерке ҚАЗАҚСТАН БАРЫСЫ" ЖОБАСЫНЫҢ СПОРТ ТАҚЫРЫБЫН НАСИХАТТАУҒА ЖӘНЕ ЕЛ ИМИДЖІН ШЕТЕЛДЕ ТАНЫТУҒА ЫҚПАЛЫ	49
ИМАНҒАЛИЕВ Бауыржан Сәбитұлы, ҚОЖАХМЕТОВА Айдана Маратқызы АДАМНЫҢ ТҰЛҒА БОЛЫП ҚАЛЫПТАСУЫНА ДЕНЕ ТӘРБИЕСІНІҢ ӘСЕРІ	53
МҰРАТ Айгерим СПОРТИВНЫЙ ИМИДЖ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН НА МЕЖДУНАРОДНОЙ АРЕНЕ	56
СЫБАНБАЙ Сәкен ҰСТАЗ БЕН ШӘКІРТ ӨНЕГЕСІ.....	59

Қазақ спорт журналистикасы: кеше, бүгін, ертең

СЫБАНБАЙ Сәкен МИКРОФОН АЛДЫНДАҒЫ ОЙЫНШЫ.....	65
ҚОЖАХМЕТОВА Айдана Маратовна СПОРТТЫҢ ТҮЛҒАЛЫҚ ДАМУЫНА ӘСЕРІ.....	67
БОЛАТОВА Гүлжауһар Жамбылқызы, АМАНЖОЛОВ Бекарыстан Нұрланұлы ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК ЭТОНОСАЯСАТ ЖӘНЕ БАҚ: ТАРИХЫ, ҚАЛЫПТАСУ КЕЗЕҢІ.....	70
ТҰРЖАН Оңайгүл, ЕГЕМБЕРДИЕВ Исках ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІДЕГІ АҚПАРАТТЫҢ ЖӘНЕ ЦИФРЛЫ МАРКЕТИНГТІҢ ТУРИЗМДІ ДАМУЫҒА ЫҚПАЛЫ.....	75
ИМАНГАЛИЕВ Бауыржан, ТОКЕНОВА Диана ПСИХОЛОГИЯ БРЕНДИНГА И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА ПОТРЕБИТЕЛЯ.....	82
МУХАМБЕТОВА В. К. ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ЗАДАЧИ ДОКУМЕНТАЛЬНОЙ ЖУРНАЛИСТИКИ.....	86
ШӘКЕНОВА Шынар ДАҒДАРЫС ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚҰЗЫРЛЫ МЕКЕМЕЛЕРДІҢ КРИЗИСТІК КОММУНИКАЦИЯСЫ.....	89
ЖІГЕРҚЫЗЫ Нұршырақ, АЛГАЛИЕВА Гүлназым Сакенқызы ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖУРНАЛИСТИКАНЫҢ ДАМУЫ МЕН ҚАЛЫПТАСУЫ.....	92
КУДАЙБЕРГЕНОВА А.С. ТИПОЛОГИЯ АНАЛИЗ PR-ТЕКСТОВ В КАЗАХСТАНСКИХ ОНЛАЙН-СМИ: НАТИВНАЯ РЕКЛАМА.....	97
ДИДИГОВА Мадина Магомедовна ПРОБЛЕМЫ ПРАВОВОЙ ЗАЩИТЫ ЖУРНАЛИСТОВ И ЗАЩИТА ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ (СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ).....	102
АЛЬКЕЕВА А.К РОЛЬ ИНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОДВИЖЕНИИ НЕКОММЕРЧЕСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ.....	104
ДАНИЛОВ Александр Сергеевич ПРОЦЕСС ПЕРЕФОРМАТИРОВАНИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫХ КОММУНИКАЦИЙ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН.....	108
АЯГАНОВА Асель Агыбаевна РАЗВИТИЕ ПОЛИТИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ С ОБЩЕСТВЕННОСТЬЮ В КАЗАХСТАНЕ ПОСРЕДСТВОМ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ.....	112
ИМАНГАЛИЕВА Маржан Әбдірәсілқызы КОМПАНИЯДАҒЫ ҚАРЖЫ МЕНЕДЖМЕНТІН ЖЕТІЛДІРУ АСПЕКТІЛЕРІ.....	116

Қазақ спорт журналистикасы: кеше, бүгін, ертең

МОЛДАБАЕВ Хасен Советханұлы МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕДЕГІ БАСПАСӨЗ ҚЫЗМЕТІ ЖӘНЕ ОНЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ	121
ЖІГЕРҚЫЗЫ Нұршырақ БҰҚАРАЛЫҚ АҚПАРАТ ҚҰРАЛДАРЫНДАҒЫ ӘБУ НАСЫР ӘЛ-ФАРАБИ ПУБЛИЦИСТИКАСЫ	129
ҚАЖДАР Іңкәр Асқарқызы ОТАНДЫҚ ЖӘНЕ ШЕТЕЛДІК МЕДИА-КОНТЕНТТЕРДІ САЛЫСТЫРУ	132
АЙТҚАЗЫ ҚЫЗЫ-ТУРЛЫХАНОВА М. БІЛІМ САЛАСЫНЫҢ ДАМУЫНДАҒЫ PR-ДЫҢ ОРНЫ	137
ЕРТАЙ Сағыныш Нұртайқызы ҚАЗАҚ ҚОҒАМЫНДАҒЫ ЖАҢА МЕДИАЛАР	142
БАБАЖАНОВА Дина Маратовна «МЯГКАЯ СИЛА» КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ СТРАНОВОГО ИМИДЖА КАЗАХСТАНА.....	145
КЕНЖЕБАЕВА Назым Қайратқызы АҚПАРАТ ТАРАТУДЫҢ МЕДИА ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ТӘСІЛДЕРІ.....	149
ИМАНГАЛИЕВ Бауыржан, МЕДЕТТЕГИ Асель PR В НЕФТЕГАЗОВОЙ ОТРАСЛИ.....	154
ШАКАРМАН Дана Қазбекқызы ҚОҒАМДЫ ЦИФРЛЫҚ ТҮРЛЕНДІРУ — ЗАМАН ТАЛАБЫ.....	158
АҚЫНОВА Аружан Алибиқызы НЕЙРОМАРКЕТИНГ ЖӘНЕ ОНЫҢ ҚАЗАҚСТАНДА ДАМУЫ	162
МҰРАТ Самал КОМПАНИЯ СТРАТЕГИЯСЫН ТАҢДАУ ЖОЛДАРЫ	167
НУРТУГАН Сәтжол ҰЙЫМДАРДЫҢ КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ҚҰРЫЛЫМЫ	169
ЕРТАЙ Сағыныш Нұртайқызы «СӨЗ ҚҰРАҒАН» ҚАЗАҚТЫҢ МАТЕМАТИГИ	172
МЕКЕБАЕВА Мадина Булатовна КАК DIGITAL-МАРКЕТИНГ И PR ВЛИЯЮТ НА РАЗВИТИЕ FASHION-БИЗНЕСА?	176
КАЙКЕНОВА Мархаба PR КОММУНИКАЦИЯ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ	180
АДАЙХАНОВА Ұлмекен МАНИПУЛЯЦИЯҒА ҚАНШАЛЫҚТЫ ЖИІ ҰШЫРАЙСЫЗ?.....	182

СПОРТТЫҢ ТҰЛҒАЛЫҚ ДАМУЫНА ӘСЕРІ

КОЖАХМЕТОВА Айдана Маратовна

Л.Н Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық Университеті

Аннотация:

Бүгін спорт адамдар арасында кеңінен танымал, бірақ оның негізгі ерекшеліктері туралы білгендер саны аз. Осылайша, осы жұмыстың басты мақсаты – спорттың адамның денсаулығына ғана емес, тұлға ретінде қалыптасуына да әсер етуі.

Түйінді сөздер:

дене шынықтыру және спорт; моральдық-этикалық тәрбиелеу; ерік қалыптастыру; өзін-өзі жүзеге асыру процесі; өзін-өзі тану және өзін-өзі жетілдіру.

Әлемде спорт көптеген адамд өмірлерінің ажырамас бөлігі болып табылады. Әрқайсысымыз мектепте дене шынықтыру сабақтарына қатыстық, бірақ бұл пәндердің қызығушылығын толықтай біле бермейміз. Мен өз жұмысымда спорт саласының негізгі бағыттарына тоқталғым келеді.

Менің ойымша, адам ең алдымен денесінің жақсаруына ғана емес, сонымен қатар өзінің жеке тұлға ретінде дамуы мен қалыптасуына назар аударуы жөн. Осылайша, спортпен шұғылдану тәрбиелеудің тиімді жолы болып табылады.

Дене шынықтырумен айналысқан адамның басты 3 ерекшелігі:

- өз өмір салтына дұрыс баға беру;
- дене шынықтыру білімінің жоғары деңгейі
- өзін-өзі жетілдіру мақсатында тұрақты жаттығулар қажеттілігі.

Спорт адамның коммуникативтік қабілеттерін, қарым-қатынас, шығармашылыққа деген ынталандыруын дамытуға көмектеседі.

Сонымен қатар, белсенді спорт – әр адам өміріндегі ерекше кезең. Себебі, адамның тұлға ретінде негізгі қалыптасуы осы кезеңде жүреді.

Спорт саласының негізгі екі түрі болады: жеке және командалық. Жеке спорт салаларына қарағанда, командалық спорт коллективизмге де, ойын белсенділігінде де қатты әсер етеді.

Менің ойымша, спорттың адамға тұлға ретінде қалыптасуына көмектесетін бірқатар маңызды функцияларды атап өтуге болады:

- таным;
- ақпарат;
- эстетика;
- әлеуметтену;
- гейбонизм;
- коммуникация;
- семиотика;

Қазақ спорт журналистикасы: кеше, бүгін, ертең

- демалыс және ойын-сауық.

Сондай-ақ, спортпен шұғылдану барысында адамның қалыптасқан кейбір қасиеттеріне назар аудару керек: жеңіс қуанышы мен жеңіліске ұшырауы, осы пайдалы сабақтан үйрену қабілеті, команда мен қоғам алдындағы борыш пен жауапкершілік, олардың ар-намысы мен қадір-қасиетін түсіну, қатысу және эмпатия.

Кез-келген спорттың басты ерекшелігі - бәсекелестік. Ол жеке тұлғаның қалыптасуына әсер етеді. Жарыста жеңістер мен алтын медальдарды алу, биіктерге жету, жаңа рекордтар орнату қажеттілігі туындайды. Дегенмен, спорттың функциясы тек бәсекелестік емес, сонымен қатар адамның моральдық-этикалық тәрбиесіне де әсер етеді. Өйткені, қарсыласын жеңіп, физикалық күшінің ғана емес, ерік-жігер мен тез ойлануды талап ететін шешімдердің арқасында жеңуге болады. Қазіргі уақытта спорт - жас ұрпақты тәрбиелеудің ажырамас бөлігі.

Спорттың арқасында, адамның дамуы мен интеллектуалдық қабілеттері арта түседі. Әдістер мен тактиканы меңгеру, эмоция басқара білу, тез шешім қабылдау және оларды жасау үшін іздестіру үдерісінде орын алады. Онымен қатар тереңдікті, кеңдікті, ойлаудың икемділігін, сондай-ақ когнитивтік қызметтің дамуына ықпал етеді.

Эстетика тұрғысынан қарасақ, спорттағы басты нәрсе - бұл дене шынықтыру мен қозғалыс сұлулығын білу, адамның физикалық және рухани мүмкіндіктерін сарқылмас ету.

И.А. Ильин, сұлулық туралы айтқанда, «Адам - өз денесінің құрушысы және ол өз жанынан бастан өткерген барлық нәрсе оның денесі және оның беті арқылы оқға болады. Сондықтан ішкі деформация ең әдемі тұлғаны бұрмалайды, ал ішкі сұлулық ең қайғылы ерекшеліктерін өзгерте алады».

Дененің эстетикалық құбылысы екі аспектімен түсіндірілуі мүмкін:

- табиғи орган - тірі организмнің өмір сүруі, жұмыс істеуі, даму заңдылықтарын ескере отырып, адамның биологиялық органы;
- әлеуметтік орган - табиғи адам организмнің әлеуметтік ортамен өзара әрекеттесуінің нәтижесі;

Менің жұмысымның мақсаты - спорт адамның жан-жақты дамытуға деген әсерін көрсету. Мақалада спорттың тек денсаулықты жақсарту құралы ғана емес, сонымен қатар бос уақытты жұмсаудың ұтымды нысаны болуын, адам өмірінің басқа да аспектілеріне айтарлықтай әсер етеуін көрсету. Дене шынықтыру мен спорттың моральдық-этикалық білім беруіне, өзін-өзі тану және өзін-өзі жетілдіру үрдісі мен ерік-жігердің қалыптасуына қалай әсер ететіндігі де қарастырылды.

Жыл сайын спорттың күрделілігі, ақылдылығы, қызықтылығы арта түседі. Сонымен қатар, дене шынықтыру мен спорт адамның жеке басын дамытуға деген ықпалы үнемі артып келеді.

Қазақ спорт журналистикасы: кеше, бүгін, ертең

Библиографиялық тізім:

1. Бховская И.М. Адамның денсаулығы - әлеуметтік-мәдени талдау объектісі (мәселенің тарихы және оны талдаудың методологиялық принциптері) // SCІPE ғалымдарының еңбектері: 75 жыл: жылнама. - М.: GTSOLIFK, 2009. С. 58-68.
2. Ильин И.А. Мен өмірге қараймын. Ойлау кітабы. - М.: ЭКСМО, 2011. - 342 б.
3. Круткин В.Л. Адамдық физиканың онтологиясы: (Филос. - Ижевск: Удмурт университетінің баспасы, 2011 ж. - 356 с.